

Dosarul nr. 3ra-1204/23
2-23165164-01-3ra-0212023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. L. Holevițcaia)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

Î N C H E I E R E

05 decembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Diana Stănilă

Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului depus de Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Barda împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Olga Caraman cu privire la anularea hotărârii nr.209 din 18 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 și a hotărârii nr.83 din 16 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15,

împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Tatiana Barda și a fost menținută hotărârea din 23 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă :

La 20 noiembrie 2023, Tatiana Barda a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Olga Caraman, prin care a solicitat anularea hotărârii nr.209 din 18 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 și anularea hotărârii nr.83 din 16 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 14 noiembrie 2023, concurentul electoral Olga Caraman, candidat la funcția de Primar al comunei Grătiești, desemnată de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” a depus în adresa Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Grătiești nr.1/15 contestație prin care a solicitat: „1) verificarea legalității acțiunilor candidatei la funcția de primar al comunei Grătiești, Tatiana Barda privind publicarea pliantelor de agitație electorală a Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor”; 2) obligarea acesteia să retragă publicitatea electorală a Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” achitată conform

ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor”; 3) aplicarea față de candidatul electoral Tatiana Barda a sancțiunii în corespundere cu normele Codului electoral; 4) sesizarea autorităților competente în vederea sancționării contravenționale a candidatei în conformitate cu normele Codului contravențional”.

La 15 noiembrie 2023, Tatiana Barda, candidat înregistrat la funcția de primar al com.Grătiești și concurent electoral în cadrul turului II de scrutin în cadrul alegerilor locale generale din 19 noiembrie 2023 desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” a depus în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 referința asupra contestației în care a invocat temeiurile de fapt și de drept, solicitând respingerea contestației.

Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, la 16 noiembrie 2023 a adoptat Hotărârea nr.83 prin care a decis: „1.Se admite contestația depusă de concurentul electoral Olga Caraman împotriva acțiunilor concurentului electoral Tatiana Barda. 2. Se aplică concurentului electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” sancțiunea sub formă de avertisment pentru nerespectarea prevederilor art.70 alin.(1) și (2) Codul electoral. 3. Se obligă concurentul electoral Tatiana Barda desemnată din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” să retragă toate pliantele de agitație electorală achitată conform ordinului de plată nr.2461 din 09.11.2023, în tiraj de 4 000 exemplare, tipărite la tipografia S.R.L. „Policolor”. 4. Se remite prezenta hotărâre Inspectoratului General al Poliției spre informare și examinarea oportunității de a iniția procesul contravențional în temeiul art.70 din Codul contravențional nr.218/2008. 5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se transmite Consiliului Electoral de Circumscripție electorală mun. Chișinău nr.1, prin intermediul Consiliului electoral de Circumscripție electorală comunale Grătiești nr.1/15 și poate fi contestată în decurs de 3 zile de la data adoptării, prin depunerea cererii prealabile la organul electoral ierarhic superior, (adresa: mun. Chișinău, str. Ștefan cel Mare, 83).”

Nefiind de acord cu Hotărârea nr.83 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, la 17 noiembrie 2023 a depus cerere prealabilă în adresa Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, prin care a solicitat: admiterea cererii prealabile; suspendarea Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 în privința concurentului electoral Tatiana Barda; Anularea integrală a Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 în privința concurentului electoral Tatiana Barda; Adoptarea unei noi hotărâri prin care să respingă contestația depusă la 14.11.2023 de către concurentul electoral Olga Caraman.

Chiar dacă a solicitat Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 suspendarea Hotărârii nr.83 din 16.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 pentru a-și putea exercita dreptul de a desfășura campanie electorală, acesta a lăsat fără examinare această cerință.

Totodată, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 la data de 18 noiembrie 2023 a supus examinării cererea prealabilă înaintată.

Neținând cont de argumentele prezentate în cererea prealabilă, inclusiv de cele aduse în cadrul ședinței de examinare, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 prin Hotărârea nr.209 din 18 noiembrie 2023, a respins cererea prealabilă; a menținut Hotărârea nr.83 din 16 noiembrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 ca fiind legală și întemeiată; a respins cererea de suspendare.

În asemenea circumstanțe, reclamanta nu este de acord cu Hotărârea nr.209 din 18 noiembrie 2023 a Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău, deoarece contestația nu poate fi examinată de către organul electoral.

Codul electoral nr.325/2022, art.98 alin.(4) a stabilit că acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare, precum și a unui echilibru între asigurarea dreptului la libera exprimare, apărarea onoarei și demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie, înaintate în perioada electorală se examinează de instanța de drept comun conform Legii nr.64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, în termenele prevăzute la art.100.

Astfel, odată ce contestatarul contestă judecățile de valoare răspândite în condițiile Legii nr.64/2010, ultimul urmează să își apere drepturile prin înaintarea unei acțiuni în instanța de judecată.

În acest sens, a constatat reclamanta inadmisibilitatea admitterii spre examinare a contestației odată ce solicitările formulate nu țin de competența organului electoral, ci de instanța de judecată.

La fel, art.93 alin.(1) din Codul electoral nr.325/2022 indică despre obligația organelor electorale de a verifica din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral. Prin urmare, a considerat că, contestația urma a fi declarată inadmisibilă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, inclusiv organul ierarhic superior, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, care a avut posibilitatea să corecteze ilegalitatea comisă de organul electoral ierarhic inferior prin admiterea cererii prealabile.

Totodată, în cazul în care instanța va considera contestația ca fiind admisibilă pentru examinare la organul electoral Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, a solicitat respingerea contestației ca fiind neîntemeiată și nefondată, iar în susținerea poziției argumentează următoarele că, Codul electoral nr.325/2023 la art.70 statuează că: Alin.(1) cetățenii Republicii Moldova, partidele politice, blocurile electorale, candidații și persoanele de încredere ale candidaților au dreptul de a supune discuțiilor libere și sub toate aspectele programele electorale ale concurenților electorali, calitățile politice, profesionale și personale ale candidaților, precum și de a face agitație electorală în cadrul adunărilor, mitingurilor, întâlnirilor cu alegătorii, prin intermediul mass-mediei, prin expunerea de afișe electorale sau prin intermediul altor forme de comunicare. Alin.(2) exercițiul acestui drept poate fi supus unor formalități, condiții, restricții sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, ocrotirea sănătății sau protecția moralei, protecția reputației, apărarea drepturilor altora, pentru a împiedica

divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. Alin.(4) în programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale, precum și atributele partidelor politice declarate neconstituționale. Se interzic combinarea de culori și/sau sunete care evocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional. Prin derogare, prevederile respective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană.

De asemenea, Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat la 04 august 2023 prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.1155/2023, stabilește particularitățile și modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public în conformitate cu prevederile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022.

Astfel, pct.33 din Regulament menționează că subiecții publicității politice sau electorale își pot exprima opiniile în mod liber și sub toate aspectele cu privire la temele de interes public ce formează obiect al competiției politice ori electorale.

Mai mult ca atât, pct.111 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, menționează despre faptul că subiecții publicității politice, electorale și ai mesajelor de interes public sunt în drept să-și definească independent formele de difuzare a publicității și caracteristicile conținutului publicitar. Iar, pct.112 din același Regulament indică exhaustiv care sunt imaginile care nu pot fi utilizate în publicitatea politică sau electorală, și anume: a) ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora (sedii ale cultelor, obiecte de cult etc.); b) cu persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, organizații internaționale dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional (imagini foto sau video cu persoane, simboluri ale organizațiilor străine etc.); c) ce folosesc combinare de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale altui stat; d) în care apar personalități istorice de peste hotare; e) simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine, dacă acestea duc la contestarea și defăimarea statului și a poporului; f) îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional; g) ce sunt

susceptibile de a propaga, incita, promova sau justifica ura rasială, xenofobia, antisemitismul sau alte forme de ură fondate pe intoleranță sau pe discriminarea pe criterii de sex, rasă, de naționalitate, de religie, de dizabilitate sau de orientare sexuală; h) cu utilizarea resursei administrative; i) cu participarea copiilor minori, fără acordul părintelui sau al tutorelui.

Având în vedere prevederile enunțate, a considerat reclamanta că, conținutul pliantului corespunde prevederilor legale și nu conține imagini sau text care ar fi interzis de legislația electorală. Iar argumentele expuse în contestație nu puteau fi reținute de către Consiliul Electoral Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, or, acestea nu au suport juridic și urmau fi respinse.

A menționat că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15 prin adoptarea Hotărârii nr.83, concurentul electoral – Barda Tatiana desemnat de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” la funcția de primar al com.Grătiești, de fapt, a fost lipsit de dreptul de a face campanie electorală. Or, sancțiunea privind obligarea retragerii pliantelor cu o zi înainte de ultima zi de campanie, când efectiv ești în imposibilitate de a produce un alt material publicitar, îngrădește dreptul concurentului electoral de a desfășura campanie.

De asemenea, candidatul înregistrat la funcția de primar al com.Grătiești în cererea prealabilă a solicitat suspendarea Hotărârii nr.83 a CECE Grătiești, însă CECE Chișinău nr.1 la primirea cererii nu s-a expus asupra suspendării în cadrul ședinței. Or, potrivit art.172 alin.(1) din Codul administrativ, dacă un act administrativ individual defavorabil este contestat cu cerere prealabilă, autoritatea publică, din oficiu sau la cererea persoanei afectate, poate suspenda executarea lui până la finalizarea procedurii prealabile.

A reiterat că, Hotărârea nr.83 a CECE Grătiești reprezintă un act administrativ individual defavorabil, iar CECE Chișinău urma să dispună suspendarea, ceea ce nu a făcut.

Contestatarul, Olga Caraman, candidat înregistrat la funcția de primar al com.Grătiești din partea Partidului Politic „Platforma Demnitate și Adevăr” a invocat că prin conținutul pliantelor i s-ar fi încălcat dreptul de a fi ales.

A menționat reclamanta că, dreptul de a fi ales este prevăzut de Codul electoral al RM nr.325/2022, iar la art.15 statuează că dreptul de a fi aleși îl au cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care întrunesc condițiile prevăzute de prezentul cod.

În conformitate cu prevederile art.161 alin.(2) din Codul electoral nr.325/2022 au dreptul a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au cel puțin studiile generale obligatorii prevăzute la art.13 din Codul Educației nr.152/2014. Așadar, pentru a putea fi ales trebuie să întrunești condițiile prevăzute de Cod și nicidecum un concurent electoral nu poate interveni în acest drept.

A solicitat reclamanta anularea hotărârii nr.209 din 18 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1 și anularea hotărârii nr.83 din 16 noiembrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr.1/15.

Prin hotărârea din 23 noiembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, s-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ, intentată la

cererea de chemare în judecată depusă de Tatiana Barda împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoană terță Olga Caraman privind anularea actelor administrative.

La 24 noiembrie 2023, Tatiana Barda a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 23 noiembrie 2023, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii, prin care acțiunea înaintată să fie admisă integral.

Prin decizia din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Tatiana Barda și s-a menținut hotărârea din 23 noiembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

În susținerea soluției sale, instanța de apel s-a bazat pe prevederile art. 225 și 137 alin. (1)-(4) din Codul administrativ, art. 37 alin. (1) lit. j), 70 alin. (1), (2), (4) din Codul electoral, art. 7 din Legea cu privire la publicitate nr. 62 din 17 martie 2002, pct. 7, 15, 16, 111, 112, 115 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023 din 04 august 2023 și a reținut că prin hotărârea nr.83 din 16 noiembrie 2023 Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale comunale Grătiești nr. 1/15 întemeiat s-a constatat că, Tatiana Barda - candidat la funcția de primar al comunei Grătiești desemnată de către Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” a încălcat prevederile art.70 alin.(1) și (2) Cod electoral, or din conținutul pliantelor: *“L/n vot pentru OPONENTA MEA înseamnă DEZBINARE: Nu are experiență în administrația publică locală; Nu cunoaște problemele locuitorilor din comuna Grătiești; Colaborează cu elemente incompetente și corupte din fostul consiliu și primărie”* (f.d.37-39)” rezultă cert că, aceasta este o încălcare a dreptului concurenței Olga Caraman la agitație electorală, iar acest fapt este contrar prevederilor legale, iar ca urmare este pasibilă de răspundere.

Referitor la argumentul invocat de apelantă, precum că la caz sunt aplicabile prevederile art.70 alin.(4) Cod electorală și pct. 112 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat la 04.08. 2023 prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023, Completul de judecată al instanței de apel l-a considerat ca fiind neîntemeiat, or atât intimații, cât și instanța de fond întemeiat au ajuns la concluzia că, aceste norme legale se referă la interzicerea utilizării de imagini, dar nu și la utilizarea conținutului mesajului/textului electoral.

Prin urmare, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Grătiești nr. 1/15 a fost competent să examineze contestația înaintată de Olga Caraman, or obiectul contestației se referă la dreptul concurentului electoral de a beneficia de dreptul de face agitație electorală, de a fi ales și de a candida, prin prisma prevederilor art. 70 din Codul electoral și a actelor normative subsecvente, astfel, nu se referă la acțiunile ce țin de garantarea exercitării dreptului la libera exprimare prevăzut de Legea nr.64/2010 cu privire la libertate de exprimare.

Or, modul de expunere a programelor electorale ale concurenților electorali și prin intermediul materialelor tipărite (pliante) în scopul de a determina alegătorul să-și dea votul pentru un anumit concurent, întru asigurarea unor alegeri corecte și

exercitarea de către alegători a dreptului de a alege în condiții libere, exclude lezarea demnității și imaginii concurenților electorali.

Totodată, instanța de apel a reținut că, instanța de fond întemeiată a concluzionat că, regula de bază instituită de legiuitor este cea care acordă organelor electorale dreptul de a examina, în interiorul termenului fix stabilit de 3 zile toate contestațiile electorale, atribuite prin lege de competența acestor organe. Iar faptul că, legiuitorul a prevăzut și un mecanism subsidiar în art.98 alin.(4) din Codul electoral, acordând persoanei care se consideră lezată în drepturile sale, în cadrul campaniei electorale, să depună o acțiune în instanța de drept comun, pentru a fi examinată potrivit Legii nr.64/2010 cu privire la libertate de exprimare, nu este de natură să restricționeze competențele organelor electorale, care trebuie să reacționeze prompt și să apere dreptul concurentului electoral și a alegătorilor împotriva abuzurilor comise.

De asemenea, instanța de apel aplicând prevederile art. 31 și 118 din Codul administrativ a constatat că, actele contestate sunt motivate în conformitate cu norma legală expusă în hotărâre, or sunt indicate argumentele care sunt bazate pe o cercetare amplă a materialelor cauzei și a probelor acumulate în raport cu poziția părților în procedura administrativă.

La fel, completul de judecată al instanței de apel cu trimitere la art. 21, 29, 18 din Codul administrativ și art. 102 alin. (1) și (2) lit. a) din codul electoral, pct. 118, 122 din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1155/2023 din 04 august 2023 a concluzionat că, la aplicarea sancțiunii în privința apelantei, intimatul a urmărit scopul de restabilire a egalității drepturilor concurenților electorali, balanța cărora a fost destabilizată prin acțiunile ilegale ale apelantei . Or, mijlocul dat de atingere a acestui scop este unul expres prevăzut de lege.

La 02 decembrie 2023, ora 10:22, prin intermediul poștei electronice, Tatiana Barda, candidat înregistrat la funcția de primar al com. Grătiești din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” a declarat recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei contestate și emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

Cauza de contencios administrativ, în ordine de recurs, a fost repartizată în mod automat-aleatoriu, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, la data de 02 decembrie 2023, ora 11:05 completului de judecată a Curții Supreme de Justiție constituit din judecătorii: Aliona Miron (președinte), Diana Stănilă și Mariana Pitic, iar dosarul de fapt a parvenit la Curtea Supremă de Justiție la 04 decembrie 2023, ora 10:28.

În motivarea recursului, Tatiana Barda a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel, deoarece soluția pronunțată relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material și în consecință există aparența unei încălcări a dreptului Tatianeii Barda la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima și a doua instanță, în modul în care este garantat de art. 6&1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Atât prima instanță, cât și instanța de apel la emiterea hotărârii nu au ținut cont de prevederile art. 98 alin. (4) din Codul electoral, și anume că acțiunea urma a fi

examinată de instanța de drept comun conform Legii nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, în termenele prevăzute de art. 100.

A susținut că, instanța de apel la emiterea deciziei din 30 noiembrie 2023 a încălcat și aplicat eronat normele de drept material or, acesta urma să aplice prevederile normei speciale și anume prevederile Codului electoral.

Instanța de apel nu a dat apreciere argumentelor înaintate iar analiza juridică a fost superficială și contrar interpretării și aplicării corecte a legii iar astfel, a fost ignorat grav prevederile legii. Respectiv, instanța de apel, la fel ca și instanța de fond contrar prevederilor legale, au aplicat norme derogatorii. În această ordine de idei, instanța de apel nu a luat în calcul prevederile art. 98 alin. (4) din Codul electoral, precum și nici nu a încercat să examineze cazul în esența sa. Iar astfel, omisiunea de a analiza argumentele menționate supra denotă că instanța de apel a încălcat drepturile reclamantului la un proces echitabil, garantat de art.6 din CEDO. Sub aspect procesual, accesul liber la justiție se materializează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice care pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept.

La data de 02 decembrie 2023, ora 12:53, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei electronice a expediat Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Chișinău nr.1, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Comunale Grătiești nr.1/15, persoanei terțe Olga Caraman pentru notificare recursul depus de Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022 (în vigoare de la 01 ianuarie 2023), în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul 8 al aceluiași articol stipulează că, înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Conform extrasului din poșta electronică cu adresa tatianabarda8@gmail.com, decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurentei prin poșta electronică la 01 decembrie 2023 (f.d. 192, vol. I).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă prin poșta electronică la 02 decembrie 2023 (f.d. 200-206, vol. I).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

- a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
- b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
- c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;
- d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;
- e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;
- f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, nu se încadrează în temeiurile

prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurenței cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenței la soluționarea tuturor argumentelor de către instanțele de judecată în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de

caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”.

În conformitate cu art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 230, art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Tatiana Barda, concurent electoral din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Diana Stănilă

Mariana Pitic